

Közös gyakorlati HVS tervezési útmutató:

CLLD Tervezési Térkép

Gelencsér Géza

Völgy Hangja Egyesület
Koppányvölgye HACS

QUO VADIS LEADER? 2012. június 5. Budapest

Kétnyelvű szótárat

CLLD community-led local development
(közösségi alapú helyi tervezés)

LDS local development strategy
(helyi vidékfejlesztési stratégia - HVS)

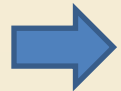
CSF common strategic framework
(közös stratégiai keret – KSK)

Multi-funding több alapból történő finanszírozás

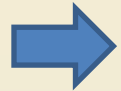
A HVS tervezés során figyelembe veendő 2014-2020 program elvek

áttérés az új paradigmára ➤

➤ **fenntarthatóság** ökológiai és társadalmi értelemben:

„zöldebb” célok;

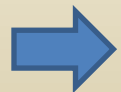

a CLLD széleskörű alkalmazása;

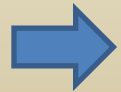
a megvalósítás hatékonyságának növelése:

komplex megközelítésmód segítése – multi-funding, KSK;

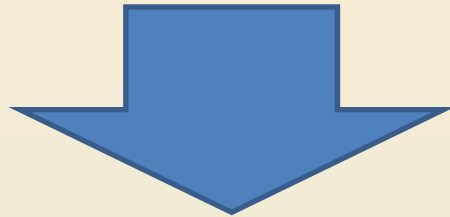
egy stratégia (HVS) egy térségben;

egyszerűsítés (közös szabályok, egyszerű költségelszámolás);

Elvárások a 2014-2020 HVS-tól

- integrált, multiszektorális hatókör;
- magasabb minőség;
- összevethető és mérhető (kiválasztás, monitoring, értékelés);
- SWOT elemzésen és közösségi tervezésen alapul.

Ennek megfelelően a HVS tervezési útmutató legyen:

- könnyen követhető és gyakorlati;
- tegyen lehetővé **összevethető alap elemzést**;
- **SMART** kategóriákon és célokon alapuljon;
- javasoljon közösségi tervezési módszereket.

Ki végzi majd a HVS tervezést?

A **HACS személyzete** a helyi érdekeltekkel?

Vannak-e **megfelelő szakmai kompetenciáik** a kapcsolódó szakterületeken?

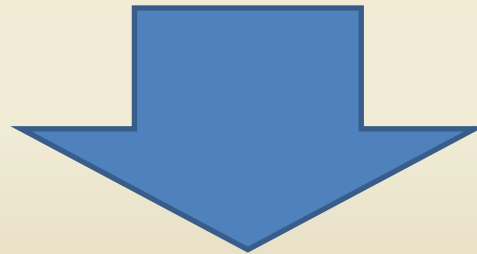
Elvárhatunk-e minőségi, a helyi szükségleteket hatékonyan kezelő stratégiákat?

Hogyan kezdik majd meg a tervezést?

Első lépés: a **helyi szükségletek** elemzése

Szokásos „rutin”: meglévő anyagok aktualizálása

bizonyos témák így rendszerint kimaradnak

Hogyan lehetne ezt a folyamatot egy tematikus és átfogó tervezéssé alakítani?

www.mnvh.eu

HOW WILL CLIMATE CHANGE AND POVERTY COME TOGETHER IN ONE LDS?
CAN A MUNICIPALITY LEADER OF A SMALL VILLAGE BE A PROFESSIONAL REGIONAL PLANNER UNDERSTANDING ALL POLICY PRIORITIES?
IF SIMPLIFICATION IS A GOAL, SHOULD NOT AN LDS BE SIMPLE?
HOW CAN WE COMPARE AN LDS FROM LAPLAND AND ILE DE FRANCE?

A common practical planning guidance should be developed for Community-Led Local Development (CLLD) working under the 2014-2020 Common Strategic Framework

Therefore NRN created a team working on taking: **...THE BASIC STEP: PREPARING A COMMON ANALYTICAL BASE: THE CLLD PLANNING MAP**

DIMENSION	LEVEL OF DATA SOURCE	PLANNING QUESTION	EXPLANATORY NOTES	FREQUENCY OF MEASURING	TIME SPAN	RELATED INDICATOR	RELATED POLICY PRIORITIES			
							EU 2020 goals	CSF thematic objectives	CAP general objectives	Pillar II. priorities
Economic	settlement	commuting in rural sector	potential for local development	annual	T-5 years	net migration rate	inclusive growth	employment and labour mobility	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...
Economic	settlement	vacant sites and other unused states (e.g. airport, car farm buildings, etc.)	potential bases of local economic development	one-off	T	Gross number of jobs created Increase in non agricultural gross value added	sustainable growth	employment and labour mobility	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...
Environmental	settlement	illegal waste dumpsites	municipal outskirt	one-off	T	level of contamination	sustainable growth	Environment and resource efficiency	Sustainable management of natural resources and climate action	5. Promoting resource efficiency and supporting the shift towards a low carbon and climate...
Environmental	settlement	invasive plant species (of the outskirts)	presence of such species (e.g. Alliantus, Solidago, etc.) shows deterioration of natural habitats	one-off	T	biodiversity loss	sustainable growth	Environment and resource efficiency	Sustainable management of natural resources and climate action	4. Restoring, preserving and enhancing ecosystems dependent on agriculture and forestry
Social	central statistics	life expectancy of men and women	strong correlation with poverty	Annual	T-5	level of poverty	inclusive growth	social inclusion and combating poverty	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...

AZ APRILISI LEADER FÓRUMON bemutatót poszter

...a taxative list of planning (SMART) categories /questions with aggregated indicators and references to related policy priorities...

...these can be fed into the SWOT ANALYSIS...

...SWOT can be followed by determining related local actions & indicators...
 ...by the help of selected PARTICIPATIVE PLANNING methods...
 ...assisted by a MENTORING SERVICE provided by NRN...

HOW WILL CLIMATE CHANGE AND POVERTY COME TOGETHER IN ONE LDS?

CAN A MUNICIPALITY LEADER OF A SMALL VILLAGE BE A PROFESSIONAL REGIONAL PLANNER UNDERSTANDING ALL POLICY PRIORITIES?

IF SIMPLIFICATION IS A GOAL, SHOULD NOT AN LDS BE SIMPLE?

HOW CAN WE COMPARE AN LDS FROM LAPLAND AND ILE DE FRANCE?

A common practical planning guidance should be developed for Community-Led Local Development (CLLD) working under the 2014-2020 Common Strategic Framework

Therefore NRN created a team working on taking: **...THE BASIC STEP: PREPARING A COMMON ANALYTICAL BASE: THE CLLD PLANNING MAP**

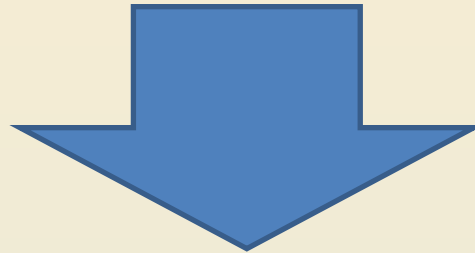
EXPLANATORY NOTES	FREQUENCY OF MEASURING	TIME SPAN	RELATED INDICATOR	RELATED POLICY PRIORITIES			
				EU 2020 goals	CSF thematic objectives	CAP general objectives	Pillar II. priorities
potential labour force to be involved in local development	annual	T-5 years	net migration rate	inclusive growth	employment and labour mobility	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...
as potential bases of local economic development.	one-off	T	Gross number of jobs created Increase in non agricultural gross value added	sustainable growth	employment and labour mobility	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...
municipal waste placed in the outskirts of the municipality	one-off	T	level of contamination	sustainable growth	Environment and resource efficiency	Sustainable management of natural resources and climate action	5. Promoting resource efficiency and supporting the shift towards a low carbon and climate...
spreading of such species (Asclepias, Alhanthus, Solidago, etc) shows deterioration of natural habitats	one-off	T	biodiversity loss	sustainable growth	Environment and resource efficiency	Sustainable management of natural resources and climate action	4. Restoring, preserving and enhancing ecosystems dependent on agriculture and forestry
strong correlation with poverty	Annual	T-5	level of poverty	inclusive growth	social inclusion and combating poverty	balanced territorial development	6. promoting social inclusion, poverty reduction and ...

Mi az a CLLD Tervezési Térkép és hogyan segítheti a tervezést?

A (többségében) SMART kritériumoknak megfelelő
tervezési kérdések *taxatív* listája az összes
kapcsolódó dimenzióban

(specifikus, mérhető, elérhető, reális, időben meghatározható)

annak érdekében, hogy létrejöhessen:
EGY ÖSSZEVETHETŐ KIINDULÓ ELEMZÉS
ÉS
KÖZÖS KIINDULÁSI HIVATKOZÁSOK

A CLLD Tervezési Térkép részletes szerkezete és tartalma

➤ **Tematikus klaszter:**

- dimenziók (gazdasági, társadalmi, környezeti)
- alkategóriák (= javasolt tervezési témacsoportok)

➤ **Tervezési kérdések +:**

- információforrás szintje (közp. stat. / települési)
- magyarázat (meghatározások és mértékegységek)
- SWOT referenciák (hogyan lehet a válaszokat beépíteni a SWOT-ba)
- az adat mérési ideje (egyszeri, havi, stb)
- indikátorok (kapcsolódó aggregált indikátor, ha van)

A CLLD Tervezési Térkép részletes szerkezete és tartalma

➤ Fejlesztéspolitikai „interface”:

- a közvetlenül kapcsolódó fejlesztéspolitikai prioritások azonosítása:

EU 2020 Stratégia

KSK Tematikus Célok

KAP Általános Célkitűzések

II. Pillér prioritásai

ESZA célkitűzések és prioritások

ERFA célkitűzések és prioritások

A tervezési fázisban az IH/MNVH biztosítson szakértői bázist (speciális témákban, pl. klímakérdések, stb)

Kiegészítő eszközök

- Az egyes témacsoportok által bevonandó helyi érdekeltek javasolt listája;

(pl.: megújuló energia témacsoport: önkormányzatok, erdészettel és mezőgazdasággal foglalkozók, KKV-k, környezeti hatóságok és szervezetk, stb)

- Útmutató az alkalmazandó közösségi tervezési módszerekről (**minimum forgatókönyvek** a SWOT elemzés elkészítéséhez és a célok, tevékenységek meghatározásához);

MENTORÁLÁS

IH, MNVH

CLLD Tervezési Térkép példák (GAZDASÁG)

(települési szintű kérdések)

Alkategória (témacsoport)	Tervezési kérdés	Magyarázat	SWOT referencia
Élelmiszergazdaság	A helyiek által használt, helyi eredetűvel helyettesíthető külső szolgáltatások és termékek	A helyi lakosok, vállalkozói és közsféra által igénybevett mezőgazdasági, ipari termékek, szolgáltatások amelyek a település, vagy a HACS helyi erőforrásainak kihasználásával helyettesíthetők	W: a termékek, szolgáltatások többsége a településen, HACS területén kívülről származik O: a kapcsolódó termék és szolgáltatás fejlesztés
Infrastruktúra	Helyi pénzügyi infrastruktúra	Van a településen bank, takarékszövetkezet, posta, ATM?	W: pénzügyi infrastruktúra gyengesége akadályozza a vállalkozói szférát O: hozzáférés javítása
Infrastruktúra	Helyi barnamezős és más kihasználatlan fizikai infrastruktúra	Kapacitások (m ² , ha) és leírások a helyi barnamezős és egyéb kihasználatlan, jelentős helyi infrastruktúrákról (telek, épület, vonalas létesítmény, kereskedelmi infrastr., stb)	S: jelentős kapacitások O: felújítás, átalakítás KKV infrastruktúrákká

CLLD Tervezési Térkép példák (KÖRNYEZET)

(települési szintű kérdések)

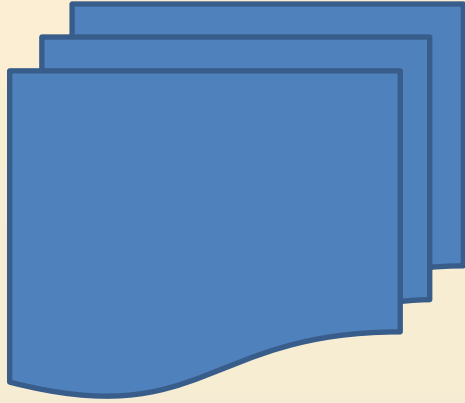
Alkategória (témacsoport)	Tervezési kérdés	Magyarázat	SWOT referencia
Természeti erőforrás gazdálkodás	Talajpusztulásnak való kitettség a művelt terület %-ában	Erózióknak, deflációnak kitett földterület (12% feletti lejtés, laza talajszerkezet, teljes fedettséget biztosító kultúrák, pl. lucerna, gyepek, hiánya)	W: magas % O: teljes éves lefedettséget biztosító kultúrák (évelők); tudatosítás
Szennyezés és védelem	Közvetlen szennyvíz bevezetéssel, vagy diffúz szennyezési kitettséggel rendelkező felszíni vízfolyások hossza	A külterületen lévő, kezelt, vagy kezeletlen szennyvíz bekötéssel vagy közvetlen (csapadékvíz levezetők, partszegélyek) szántóföldi kapcsolattal rendelkező, pufferzónával nem védett vízfolyások hossza, m (lásd Víz Keretirányelv)	W/T: vízi (tengeri) ökoszisztémák pusztulása O: pufferzónák létrehozása (biodiverzitás és táj rehabilitáció)
Megújuló energiaforrások	Helyi biomassa energetikai felhasználása % (és ebből helyben hasznosított)	Az évente keletkező mezőgazdasági és erdészeti termékekből (fa, gabona, stb) melléktermékekből (szalma, vékonyfa, stb) energiatermelésre felhasznált %	W: alacsony % kihasználva, alacsony helyi hasznosítás O: biomassa használata, helyi hasznosítás promóciója

CLLD Tervezési Térkép példák (TÁRSADALOM)

(szubregionális és települési szintű kérdések)

Alkategória (témacsoport)	Tervezési kérdés	Magyarázat	SWOT referencia
Szegénység	Férfiak születéskor várható élettartama	Években, a legközelebbi szubregionális szinten, lehetőleg 5 évnél nem régebbi adat	W: nemzeti átlag alatt O: okelemzés, szociális és egészségügyi szolgáltatások javítása, prevenció
Életminőség	Egy lakosra jutó közösségi tér	M ² /lakos, közösségi belső terek (kultúrház, iskolai tornaterem, vendéglátóhely, stb) ahol a helyi lakosság szocializálódhat és amely nyitva van hétköznapokon és hétvégén, min. heti 50 órában	W: 1000 főnél kisebb településen kisebb mint 0,5 m ² /fő (0,3 – 500 lakos); O: új közösségi terek létrehozása
Életminőség	Tanórán kívüli tanulási lehetőségek a helyi általános iskolában	Tanórán kívüli keretben elérhető témák és a heti óraszám	W: 8 óránál kevesebb és az alacsony választék (0-3 téma) O: tanórán kívüli képzési lehetőségek fejlesztése

SWOT „EASE”

Külön táblázat az alábbiak elemzésére:

E gazdasági,

A mezőgazdasági,

S társadalmi,

E környezeti aspektusok.

SWOT-„EASE” példa: KÖRNYEZET

Alkategóriák (témacsoportok):

1. Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás (talaj, víz, biodiverzitás)
2. Szennyezés és védelem
3. Megújuló energiaforrások

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK <ul style="list-style-type: none"> - Sűrű felszíni vízfolyás hálózat; - Vizes élőhely maradványok, túlélő ritka fajok;	1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK <ul style="list-style-type: none"> - súlyos talajerózió a domboldalakon; - vízvisszatartás hiánya (gyors lefolyás); - csökkenő és fragmentált élőhelyek;
2. SZENNYEZÉS ÉS VÉDELEM <ul style="list-style-type: none"> - Ipari szennyezés hiánya;	2. SZENNYEZÉS ÉS VÉDELEM <ul style="list-style-type: none"> - Magas agrokémikália (NP és peszticidek) a felszíni vizekben;
3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK <ul style="list-style-type: none"> - 80 % az erdészeti vékonyfának aprítékként hasznosul; - kicsi (18m) geotermikus grádiens;	3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK <ul style="list-style-type: none"> - A vékonyfát egy külső befektető hasznosítja – helyi előállítás és hasznosítás nincs; -A középületek és lakossági fűtés főként fosszilis forrásokra épül; - a nap-, szél és geotermikus energia hasznosítás alacsony;

SWOT-„EASE” példa: KÖRNYEZET

Alkategóriák (témacsoportok):

1. Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás (talaj, víz, biodiverzitás)
2. Szennyezés és védelem
3. Megújuló energiaforrások

LEHETŐSÉGEK

1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

- évelő kultúrák (ültetvény, legelő, lucerna) telepítése a domboldalakra;
- vízvisszatartó vízgazdálkodás;
- öntözés, mezei tűzvédelem;

2. SZENNYEZÉS ÉS VÉDELEM

- pufferzónák (növényzónák, tározók) létrehozása: élőhelyként, tájelemként és rekreációs kapacitásként is szolgálnak;

3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK

- a vékonyfa aprítékként való felhasználása;
- A középületek fűtésének átállítása megújuló (faapríték, geotermális) forrásra;

FENYEGETETTSÉGEK

1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

- további biodiverzitás pusztulás, ritke helyi fajok kihalása;
- gyakoribb aszályok és mezei tüzek a vegetációs időszakban;

2. SZENNYEZÉS ÉS VÉDELEM

- A felszíni vizek agrokémikália szennyezettsége (NP, peszticidek) nem csökken – tengeri ökoszisztémák tovább pusztulnak;

3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK

- Külső befektetők használják az éves helyi biomassza források 100%-át;

Leader Albizottsági ülés és CLLD workshop

(Brüsszel, 2012. 05. 31. - 06. 01.)

Releváns megjegyzések:

- „A HVS TARTALMÁT ÉRTHETŐBBEN MEG KELL HATÁROZNI”
- „A HVS KIALAKÍTÁS ÉS A MONITORING/ÉRTÉKELÉS HATÉKONY KAPCSOLÓDÁSI MÓDJÁNAK KIALAKÍTÁSA PRIORITÁS”
- „A HELYI SZÜKSÉGLETEK JÓ ELEMZÉSÉRE VAN SZÜKSÉG”

**A CLLD Tervezési Térkép további egyeztetést
igényel a széleskörű szakmai konszenzus
biztosítása érdekében!**

A véleményeket előre is köszönöm:

voxvallis@voxvallis.t-online.hu

